

Піддячий М. І.

доктор педагогічних наук, професор
*Інституту педагогіки Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна*

РІВНІ ПРОДУКТИВНОСТІ ТА ВЗАЄМОДІЇ З АКАДЕМІКОМ ІВАНОМ АНДРІЙОВИЧЕМ ЗЯЗЮНОМ

Цей допис про взаємодію з академіком Іваном Зязюном має узагальнювальний вигляд, стислий зміст, що вимальовується у моїх думках, уяві і планах розвитку людини та суспільства на підґрунті нашої співпраці, яка супроводжувалася добрими стосунками з мудрою, талановитою, порядною, працьовитою, професійною, непересічною, патріотично налаштованою Особистістю – яким був Іван Андрійович. Сьогодні його авторитетність проявляється в його істинних учнях, колегах, послідовниках по відношенню до його непересічної Особистості і здобутих наполегливою працею надбань, а також в їхніх вчинках, результатах роботи, примноженні наукових розроблень та реалізації освітніх проєктів особистісного і суспільного характеру.

Розбудова стратегії багатовекторного науково-практичного мислення, соціально-трудового спрямування [8; 9], у процесі співпраці з академіком Зязюном, осмислювалася нами послідовно, системно і продуктивно зреалізовувалася в освітньо-науковому просторі з метою розвитку особистості, гармонізації суспільства та системної підготовки продуктивних сил до вироблення валового внутрішнього продукту (ВВП) України як засобу її національної безпеки. В узагальненому вигляді вона має наступні структурні складові:

1) природа і сутність людини проявляється у процесі еволюційної зміни станів природного, особистісного та суспільного характеру;

2) людина може благополучно існувати лише в гармонії з природою, цілісно розглядаючись в космічному, біологічному, психічному, соціальному, культурному та цивілізаційному вимірах;

3) завдання розвитку особистості та громадянського суспільства знаходяться у вимірі буття соціуму, впливу людини на природу, способів пізнання людиною світу та себе;

4) підготовка до праці є складовою національної безпеки, оскільки через її результати відбувається захист людини, сім'ї, народу, цілей, ідеалів, цінностей, традицій, укладу життя, культури, прав і обов'язків, основних свобод;

5) поліваріантні концепції розвитку враховують устрій внутрішнього світу людини, структурування суспільства з певними характерними для них відносинами та сукупностями зв'язків форм природи;

6) розвиток особистості відбувається упродовж самотворення та творення культури [1, с. 69], в результаті чого набуваються вищі життєві цінності та формуються індивідуально-психологічні якості;

7) будучи основною формою життєдіяльності як окремої людини, так і суспільства, праця виступає провідним фактором соціогенезу, а значить як процесу історичного та еволюційного виникнення і формування людського суспільства [3], так і його класового структурування;

8) в особистісному вимірі праця є засобом самовираження та самоствердження, реалізації інтелектуального та творчого потенціалу, формування психологічного досвіду, розвитку почуття моральної гідності;

9) ринок праці має свої закони, закономірності та принципи;

10) в умовах розбудови громадянського суспільства державні інституції та бізнес на культурологічній основі в процесі інтеграції мають виконувати волю громадян, захищаючи їх інтереси;

11) розробку та впровадження освітніх навчально-виховних систем у відповідності до цілей освіти [6, с. 25–49] і мети навчання ускладнюватиме процес глобалізації з інноваційним швидкозмінним типом прогресу;

12) вибір освітніх складових з міжнародної практики має відбуватися як на основі їх ефективності в міжнародному освітньому просторі, так і на підґрунті освітньої, суспільної [7, с. 29–35] і соціально-економічної політики держави, базованій на тенденціях розвитку в Україні та світі;

13) від рівня розвитку і характеру продуктивних сил, складності та досконалості знарядь виробництва залежить результативність суспільної праці;

14) у процесі організації навчання та виховання, спрямованого на виконання учнем лінійних і нелінійних освітніх, життєвих і трудових завдань, сучасна школа має бути єдиною, науковою, трудовою, політехнічною, патріотичною, естетичною;

15) забезпечити виконання освітніх завдань мають вчителі, фахова підготовка яких дозволить сформулювати високий рівень життєдіяльності та розвиток якостей і цінностей, необхідних для співпраці із соціально-трудовим простором в умовах високотехнологічного середовища;

16) важливо розвивати в свідомості молодого покоління почуття патріотизму та здатність відстоювати національні інтереси;

17) різновекторність життєвого простору людини формує її рівень психологічного досвіду;

18) забезпечити поступ суспільства та динаміку розвитку держави можуть фахівці з багатогранним

психологічним досвідом, який на всіх етапах онтогенезу у побудові особистісної траєкторії має аналізуватися та структурується за якісними і ціннісними ознаками;

19) поступ особистості знаходиться в прямій залежності від учителя, який створює передумови неперервного розвитку, зростання, дозрівання у відповідності із закономірностями і тенденціями розвитку природи, людини, суспільства та світу;

20) компетентності є набутими в результаті діяльності характеристиками [4; 5 с. 29-35], які в узагальненому вигляді можуть представлятися так – 1) ключові, 2) за видами діяльності, 3) у сфері суспільного життя, 4) у галузях суспільного знання, 5) у галузях суспільного виробництва, 6) за складовими психологічної сфери, 7) у сфері здібностей, 8) за рівнем соціальної зрілості і статусу;

21) соціально-професійна орієнтація (трудова діяльність та її інфраструктура, праця людини, професійна культура, професійна орієнтація, господарювання у побуті, підприємницька діяльність, соціально-професійна взаємодія на ринку праці) має сформувані готовність до реалізації особистісних і громадянських значущих цілей в умовах глобалізованого простору завдяки підвищенню рівня конкурентоспроможності людини;

22) структура, зміст й обсяг інформації соціально-професійно орієнтаційного характеру для вищої школи та системи підвищення кваліфікації розробляються відповідно до цілей освіти, мети навчання, засобів навчально-виховної діяльності згідно з усвідомленими потребами людини, її світоглядними і громадянськими цінностями і сформованими якостями, а також перспективами розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури, мистецтва.

Висновки:

1. Система підготовки особистості до життя і праці знаходиться в прямій залежності від процесів природного та суспільного характеру, які відбуваються на території життєдіяльності певного громадянського суспільства;
2. Теоретично обґрунтована система підготовки людини до праці в умовах розбудови громадянського суспільства стимулює процеси формування як когнітивної складової психологічної сфери, так і операційно-технологічної, мотиваційної, етичної, соціальної, поведінкової;
3. Джерелом забезпечення креативності особистості є мотиви самоактуалізації в обраних сферах діяльності, одним із механізмів яких є система соціально-трудова ціннісна орієнтація особистості;
4. Стимулювання системних процесів на ринку праці спрямовується на обслуговування загальнолюдських цінностей та інноваційних технологій матеріального і нематеріального виробництва;
5. Правильно створені умови праці позитивно впливають на особистість вихованця, розкривають її позитивні риси і властивості, формують якості і цінності, сприяють вихованню дисциплінованості та відповідальності;
6. Сучасний етап розвитку характеризується одержанням нових знань про соціально-професійний простір на стикові різних наук [2, с. 39-42], зокрема філософії, логіки, загальної та соціальної психології, педагогіки, соціології, економіки, нейронауки, теорії свідомості, психолінгвістики тощо;
7. Запропонована інтерпретація підготовки людини до праці в контексті інтеграції освіти і науки

України в європейський простір громадянських суспільств дозволяє усвідомити її особистісну й суспільну значущість, що стимулює розробку та реалізацію стратегії підготовки до соціально-трудової взаємодії в запропонованих умовах міжособистісної взаємодії.

Література

1. Бех І. Д. (2020). Міжвікові перетворення і ціннісні градації особистості, що зростає. *Методист*, № 11/12, 64–77.
2. Гончаренко С. У. (2012). Педагогічні закони, закономірності, принципи. Сучасне тлумачення. Рівне : Волинські обереги.
3. Зязюн І. А. (2008). Філософія педагогічної дії: монографія. К.; Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького.
4. Піддячий В. М. (2019). *Психологічні умови формування громадянської компетентності майбутніх педагогів*. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи, 1 (15). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718177/>
5. Піддячий В. М. (2021). *Сутність і зміст андрагогічної компетентності педагогів*. Молодь і ринок, 10 (196), 29–35. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732169/>
6. Піддячий М. І. (2022). Академік В. І. Вернадський : минуле у сучасному і майбутньому. Ноосфера Вернадського, сучасна освіта і наука: колективна монографія. Т. 2. Київ–Кременчук : ПП Щербатих О. В.; С. 25–49. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732323>
7. Піддячий М. І. (2020). Ключові компетентності старшокласників: організація здорового способу життя. Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія № 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Київ, Вип. 3, 315–319. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/719944>
8. Піддячий М. І. (2015). Навчально-виховний комплект старшокласників: соціально-професійна орієнтація.

Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць. Київ : Пед. думка. Вип. 15 (2), 141–149.

9. Піддячий М. І. (2011). Соціально-професійна орієнтація учнів як напрям у підручникотворенні. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць. Київ : Пед. думка. Вип. 11, 80–89. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/5143>

Постригач Н. О.

доктор педагогічних наук, старший дослідник
*Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
м. Київ, Україна*

ГУМАНІСТИЧНІ ОРІЄНТИРИ ДОБРОТВОРЕННЯ АКАДЕМІКА ІВАНА ЗЯЗЮНА У ВИМІРАХ ПЕДАГОГІКИ МИРУ

На початку ХХІ століття карта світу вкрита безліччю локальних конфліктів, громадянських воєн, збройно-політичних протистоянь, притлумлених конфліктів тощо. Актуальним подібне є й для України. Агресія з боку «північного сусіда» виходить за межі раціонального світорозуміння. Здавалося б, військові зіткнення двох народів, які ще донедавна називали себе «братями», є явищем неможливим. Проте реальність невблаганна [2, с. 6].

Військова агресія Росії в Україні змусила багатьох людей покинути свої домівки та шукати захисту в сусідніх європейських країнах. Ця ситуація є складною у багатьох відношеннях – особливо для українських сімей, життя яких було безповоротно змінено, – але також і для приймаючих країн, які тепер мають від-